

Verslag Kenniskring Schakelklassen voor gemeenten op 30 november 2010



Aanwezig: Henk Braat (Delta-onderwijs Oosterhout), Jantien Rentenaar (Purmerend), Laura Quintus Bosz (Den Haag), Margreet van der Werff (ABC- Amsterdam), Aris Schreuder (Hilversum), Diane Heuvelman (OBD-Leiden), Klaas Veldman (Barneveld), Annelies van Westerop (Heerlen), Peter Burgers (Pas, Arnhem), Sandra van Wersch (Den Bosch), Sylvia Schouten (OBD Noord West), Jan van Esseveld (Enschede), Carla de Koning (OCW), Paul Kooiman (Sardes, voorzitter) en Sjak Rutten (Sardes).

Opening en mededelingen

- Naar aanleiding van het verslag bijeenkomst 3 juni 2010, komt Carla de Koning terug op de opmerking van Arnhem, over de werkwijze bij de verlengde schooldagvariant van de schakelklas. In Arnhem wordt toestemming van de medezeggenschapsraad gevraagd en er worden geen individuele ouderverklaringen meer gevraagd. De huidige wetgeving staat dit niet toe maar OCW is tevens van mening dat er geen sprake moet zijn van onnodige administratieve lasten en er moet in de praktijk geen rechtsongelijkheid ontstaan (gedacht kan worden aan de pilots onderwijstijdverlenging waar voor de verlengde schooldagvariant geen individuele ouderverklaringen vereist zijn). Daarom heeft OCW besloten de wet op dit punt te wijzigen waardoor voor de verlengde schooldagvariant van de schakelklas in de toekomst geen individuele ouderverklaringen meer nodig zijn. Voor de andere varianten van schakelklassen, waarbij kinderen in een aparte groep worden geplaatst, blijft wel een individuele ouderverklaring nodig. Tot de wetwijziging van kracht is, moet de bestaande wet worden nageleefd. Op de website wordt aandacht besteed aan deze wetwijziging en gemeld wanneer die rond is.
- Carla de Koning meldt dat in het regeerakkoord staat dat er in 2012 40 miljoen euro beschikbaar komt voor schakelklassen en summercourses. Vanaf 2013 loopt dat bedrag op naar 50 miljoen euro. De uitwerking moet nog plaatsvinden. Welke doelstellingen worden nagestreefd? Loopt het geld via gemeenten of schoolbesturen? Door enkele aanwezigen wordt erop gewezen dat het succes van de huidige schakelklassen ligt in het feit dat het een gezamenlijk beleid van gemeenten en schoolbesturen is. Dat zou verdwijnen als het geld direct aan schoolbesturen wordt uitgekeerd, afgezien van de verdunningsaffecten die kunnen optreden als het aan de lumpsum wordt toegevoegd.
- Carla de Koning deelt mee dat het rapport van ITS en het Kohnstamm Instituut over de schoolloopbanen van schakelklasleerlingen begin 2011 naar de 2^e Kamer wordt gestuurd. Paul Kooiman deelt mee dat de OAB-budgetten bekend zijn gemaakt en vraagt de aanwezige gemeenten wat de ervaringen zijn. Op een na alle aanwezige gemeenten zijn er op vooruitgegaan. Paul zegt dat er in het land ook gemeenten zijn die stevig hebben moeten inleveren of hun OAB-budget totaal zijn kwijtgeraakt.

• Monitor VVE

Paul Kooiman geeft een korte presentatie over de recente landelijke monitor VVE. De monitor is afgenomen onder alle gemeenten en een representatieve steekproef van 600 scholen, dat is een kwart van de scholen die gewichtsgeld ontvangen. De belangrijkste conclusies zijn:

1. *Voorschoolse educatie staat beter op de rails dan vroegschoolse educatie*

In de voorbije periode is bij het VVE-beleid de aandacht vooral uitgegaan naar de voorschoolse periode: het verbeteren van de Nederlandse taalprestaties van peuters, door middel van het verbeteren van de toegankelijkheid, (basis)kwaliteit van het peuterspeelzaalwerk en de uitvoeringscondities van VVE. Het VVE-beleidskader is vanaf 2002 verder aangescherpt en omschreven in heldere eisen. De ambities rond bereik zijn in de afgelopen jaren periode steeds verhoogd, waardoor gemeenten werden gestimuleerd om meer peuters te bereiken. De voorschoolse beleidskaders zijn uiteindelijk vastgelegd in de Wet OKE.

Bij het verbeteren van de kwaliteit en de uitvoering van de vroegschoolse educatie is veel overgelaten aan de besturen van het basisonderwijs die verantwoordelijk zijn voor vroegschoolse educatie sinds 1 augustus 2006. Voor de vroegschoolse educatie bestaat geen wettelijke verplichting, wel de verplichting om achterstanden te bestrijden. Er is wel een inspanningsverplichting voor VVE: met de besturenorganisaties is afgesproken dat elke school met gewichtsgeld vanaf 2011 VVE zal aanbieden. De Inspectie van het Onderwijs ziet er op toe, of en hoe achterstanden worden bestreden. Uit het onderzoek wordt duidelijk dat het lastig is om zonder een wettelijke basis en krachtige sturingsinstrumenten de gestelde doelstellingen voor VVE in het basisonderwijs te halen.

2. Stijging doelgroepbereik, maar het vroegschoolse bereik blijft wat achter

Het bereik, zowel voorschools als vroegschoolse, neemt toe. Het voorschoolse bereik vertoont in de loop der jaren een continue stijgende lijn; bij het vroegschoolse bereik kan worden gesteld dat de dalende tendens van de voorgaande jaren nu tot staan is gebracht.

3. Over het algemeen verbetert de kwaliteit van de uitvoering van VVE.

De kwaliteit verbetert: op vier vijfde van de voorschoolse instellingen wordt een breed VVE-programma gebruikt, het aantal dagdelen neemt toe, op driekwart van de voorschoolse instellingen is de dubbele bezetting gerealiseerd. Op scholen neemt het gebruik van brede ontwikkelingsprogramma's toe: 80% van de scholen werkt gedurende de hele schoolweek met het programma. De overdracht is verbeterd en er is meer samenwerking tussen voorschoolse instellingen en scholen, bijna alle scholen rapporteren positieve effecten van VVE.

Het rapport is te downloaden op: www.sardes.nl (publicaties).

Ouderbijdrage VVE

Vanuit de vergadering wordt gemeld dat de minister van OCW op 29 november een brief naar de Eerste Kamer heeft gestuurd over uitstel van de invoering laagste ouderbijdrage voor VVE, die per 1 januari 2011 zou ingaan. Het uitstel heeft te maken met het feit dat volgens de huidige regeling de ouders van alle kinderen die VVE krijgen voor de laagste ouderbijdrage in aanmerking komen. De bedoeling is dat dit alleen ouders van doelgroepkinderen zijn. Brief staat o.a. op de website van de VNG.

Taalbeleid

Gesprekspunt is de invloed van de nieuwe wetgeving, de inpassing van schakelklassen in lokaal taalbeleid en de effecten die gemeentelijke bezuinigingen hebben op het gemeentelijk beleid. In Arnhem wordt vooral ingezet op de verlengde schooldagvariant, omdat eigen onderzoek heeft uitgewezen dat de resultaten van de verschillende varianten niet veel verschillen, terwijl de verlengde schooldag wel veel goedkoper is. Blijkbaar is de verlenging van de onderwijstijd de werkende factor. Dertig scholen nemen deel aan taalpilots, waarbij alle leerkrachten in de groepen 1 en 2 worden geschoold..

In Heerlen blijft het aantal schakelklassen tien, maar het budget gaat omlaag. De kopklas is naar voren gehaald en wordt tussen groep 7 en 8 gezet. De gemeente geeft voorrang aan voorschoolse educatie.

Den Bosch gaat het effect van schakelklassen zelf onderzoeken, aansluitend op landelijk onderzoek. Het aantal schakelklassen gaat van negen naar zes. Schakelklasleerkrachten worden ingezet als taalcoach voor de onderbouw. In Den Bosch wordt taalbeleid 0-23 gevoerd vanaf 2006. Alle PO-scholen nemen deel aan taalpilots. 1 januari 2011 gaat het peuterspeelzaalwerk op in de kinderopvang. In het kader van de herstructurering van het bibliotheekwerk worden wijkfilialen gesloten. Er blijft een hoofdvestiging en daarnaast worden de bibliotheken van scholen versterkt. In brede scholen komt een buurtbibliotheek. Er wordt 15 miljoen bezuinigd, maar niet op taalbeleid. In Velsen gebruiken de kleutergroepen dezelfde programma's als de schakelklassen. Er wordt de laatste tijd meer getoetst op resultaten. De Impulsgelden worden door de scholen vooral ingezet in de groepen 3 en 4.

In Barneveld heeft het WSNS-samenwerkingsverband een taalleescentrum opgericht, waaraan 25 basisscholen deelnemen. Boekenpret wordt uitgebreid naar alle basisscholen. In werving en toeleiding wordt meer energie gestoken. Het reformatorisch onderwijs heeft een nulgroep gestart.

In Oosterhout hebben alle basisscholen een eigen voorschool. Omdat de belangstelling voor peuterspeelzaalwerk terugloopt, zijn deze moeilijker te exploiteren. Omdat scholen hun voorschool niet kwijt willen, is het lastig saneren. In het kader van taalbeleid zijn taalcoördinatoren aangesteld. In Enschede is de Inspectie bezig met de bestandsopname VVE. Niet alle scholen voldoen aan de wettelijke eisen rond VVE. De regiegroep taal (gemeente en WSNS-verbanden) bekijkt nu de consequenties van de inspectierapporten. In elk geval is helder dat de inzet van de directie van de school erg belangrijk is voor het taalbeleid in een school. De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in taal- en rekenpilots. De resultaten worden nu zichtbaar.

Den Haag heeft net de Haagse Educatieve Agenda 2010 - 2014 vastgesteld. Er blijven 75 schakelklassen. De overgang P – VO krijgt veel aandacht. Er komen vijf kopklassen in het VMBO-T. Hilversum heeft acht schakelklassen en gaat hier niet op bezuinigen ondanks een gemeentelijke taakstelling van 13 miljoen. Er wordt nu gekeken naar taalbeleid. Er ligt nog geen concreet beleid. In Leiden worden taalcoördinatoren opgeleid op 8 scholen. Die taalcoördinatoren gaan nu het taalonderwijs op hun scholen doorlichten in de vorm van een periodieke taal-APK

De voorzitter concludeert dat er ondanks bezuinigingen de schakelklassen in de diverse gemeenten redelijk overeind blijven en dat er veel activiteiten van heel verschillende aard worden ondernomen op het gebied van taalbeleid. Vaak is de gemeente betrokken bij beleid om het taalonderwijs te verbeteren. Er blijkt veel cofinanciering te zijn voor taalactiviteiten.

Volgende bijeenkomst kenniskring Schakelklassen.

Deze is vastgesteld op dinsdag 17 mei 2011 om 13.00 uur bij Sardes.